

KM 09/21 Den norske kirkes globale oppdrag

Endelig innstilling fra komité F

Sammendrag av saksorienteringen

Den norske kirke er en del av den verdensvide kirken som Den treenige Gud har sendt for å delta i Guds handlinger i verden. Sammen med kristne i alle land bidrar Den norske kirke til «Mer himmel på jord», når vi søker å leve ut Guds gode vilje for alle mennesker og for skaperverket.

Kirkemøtet har ved flere tidligere anledninger bekreftet Den norske kirkes universelle *identitet*, og denne saken fokuserer derfor mer på hvordan kirken utfører sitt *oppdrag* i samarbeid med andre kirker.

Koronapandemien fører til dramatiske og uoversiktlige endringer i verden, noe som også vil påvirke kirkene i lang tid framover. Pandemien har synliggjort nødvendigheten av internasjonalt samarbeid og vist hvor sårbare vi er i møte med globale katastrofer. Pandemien forsterker fattigdom og ulikhet og har satt arbeidet med tiår tilbake. I tillegg står verden framfor et avgjørende tiår for å snu utviklingen bærekraftmålene om ikke klimaendringene og naturødeleggelsene skal få katastrofale følger. Alt dette stiller menneskeheten overfor store utfordringer. Samtidig gir dette også anledning til å vise nestekjærlighet og gi framtidshåp.

Den dramatiske globale utviklingen vil sette preg på de økumeniske generalforsamlingene i 2022 og 2023, og Kirkemøtet utfordres til å tydeliggjøre Den norske kirkes prioriteringer i sitt internasjonale og økumeniske samarbeid i forkant av disse viktige møtene.

Saksorienteringen følger vedtakspunktene. Det tas utgangspunkt i den lokale menighets tilhørighet i den verdensvide kirken (del 1). Dernest redegjøres det for Den norske kirkes internasjonale samarbeid og medlemskap i økumeniske organisasjoner (del 2). Prioriterte tema i samarbeidet fram mot 2030 beskrives kort (del 3). Siste del handler om behovet for samhandling, kompetanse og kommunikasjon (del 4).

Saken har to viktige vedlegg. Det første gir nødvendig bakgrunnsinformasjon for Kirkemøtets strategiske drøftinger av Den norske kirkes internasjonale engasjement. Vedlegget gir oversikt over engasjementet og inneholder også eksempler på hvorledes kirkens tilhørighet til den universelle kirken kommer til uttrykk i lokalmenigheten og i nasjonalkirkelig arbeid. Det andre vedlegget gir et innblikk i utviklingen i internasjonal misjonsforståelse og økumenisk samarbeid siden Kirkemøtet sist drøftet misjon i 2012. Her redegjøres det også for oppfølgingen av KM-saken i 2012 og evalueringen av Samarbeid menighet og misjon.

Denne saken må ses i sammenheng med kirkemøtesakene «Strategi for Den norske kirke» og «Mer himmel på en truet jord».

Komiteens merknader

Komiteen legger saksdokumentet til grunn for forslaget til vedtak. Komiteen takker for grundige og inspirerende saksdokumenter som bidrar til økt kunnskap om dette viktige arbeidsfeltet. Komiteen har merket seg at saken har vært grundig forberedt i Kirkerådet, Mellomkirkelig råd og Bispemøtet.

Komiteen vil understreke at kirkens oppdrag er knyttet til misjonsbegrepet med begrunnelse i Matt 28,18–20 og Luk 4,18–19. Kirkens oppdrag er å bringe evangeliet til verden i ord og handling og arbeide for enhet. Det økumeniske begrepet «enhet i forsonet mangfold» fungerer konstruktivt for å begrunne samarbeid med andre så vel som innad i kirken. Komiteen legger frem to alternative forslag til hvordan dette kan tydeliggjøres i vedtakspunkt 3. Et flertall på 15 vil foreslå «a) 1. Formidle evangeliet om frelsen i Jesus Kristus gjennom ord og handling», mens et mindretall på 4 foreslår «a) 2. Forkynne evangeliet, døpe og utruste mennesker til disippelskap i etterfølgelse av Jesus.» Flertallets forslag er mer overordnet, mens mindretallets forslag er et mer omfattende og utdypende tekstlig forslag.

Komiteen vil løfte frem at saken kunne hatt en tydeligere forankring i kristen skapelsesteologi og i inkarnasjonen. Gud elsker alle mennesker, noe som er en viktig forutsetning for dialog. I noen sammenhenger oppleves et tradisjonelt misjonsbegrep problematisk. Det er derfor viktig at dokumentet trekker frem de marginalisertes perspektiv og særskilt nevner minoriteter. Komiteen vil særlig løfte frem urfolksperspektiver og urfolkssamarbeid, og foreslår at slike perspektiver kommer tydeligere frem i flere av vedtakspunktene.

I vedtaksforslaget nevnes noen samarbeidsorganisasjoner særskilt, selv om Den norske kirke samarbeider med langt flere aktører. Komiteen ønsker å fremheve at dette er organisasjoner som Den norske kirke enten har eierskap til eller et formelt samarbeid med. Et viktig anliggende i denne saken er å videreføre og styrke dette samarbeidet. Komiteen vurderer derfor at det er hensiktsmessig å nevne de aktuelle samarbeidsinstitusjonene spesifikt. Komiteen har lagt til noen samarbeidspartnere på enkelte vedtakspunkt, slik at dette prinsippet gjennomføres konsekvent.

Å være en lokal menighet i en verdensvid kirke får en særskilt betydning i møte med asylsøkere, flyktninger og migranter her hjemme. Komiteen vil løfte frem sammenhengen mellom globalt engasjement og lokal virkelighet. Komiteen vil også understreke at lokaløkumenisk samarbeid og religionsdialog er viktige verktøy og ressurser i menighetenes internasjonale engasjement. Komiteen har merket seg at saken har avgrenset seg mot å behandle disse tema fordi de tidligere er behandlet av Kirkemøtet, Kirkerådet og Mellomkirkelig råd (bl.a. KM 15/16 «Religionsmøte og dialog», KR 35/21 «Kristne migranter – Handlingsplan for Kirkerådet» og MKR 34/21 «Policydokument om den norske kirkes arbeid med migrasjon, asylpolitikk og solidaritet med mennesker på flukt». På denne bakgrunnen foreslår komiteen et nytt vedtakspunkt 8 og et tillegg i punkt 13.

Kirkemøtets vedtak

Innledning

Den norske kirkes oppdrag er å formidle evangeliet i ord og handling. Dette gjør vi som del av den universelle, grensesprengende og inkluderende kirken som krysser

geografiske, etniske, kulturelle og generasjonsgrenser. Den treenige Gud har sendt kirken for å delta i Guds handlinger i verden. Dette oppdraget utfører Den norske kirke sammen med andre kirker og kristne i Norge og i hele verden. Kirken får delta i en verdensvid tjeneste i forvandlingens og forsoningens tegn.

Samtidig må vi erkjenne at vi ofte svikter i dette oppdraget og lar oss prege av materialisme, selvopptatthet og likegyldighet for andres nød. Men ved Guds nåde og i visshet om at kjærligheten er sterkere enn døden, kalles kirken fortsatt til etterfølgelse – å gå i Jesu fotspor – midt i vår tids urettferdighet og mange utfordringer. Kirken er kalt til å lide med og å kjempe for, rettferdighet og fred og å verne om skaperverket. Alle døpte får del i dette kallet, men også i velsignelsen av å være Guds redskap som skaper forandring på en såret jord.

1. Lokal menighet i en verdensvid kirke

Den verdensvide kirken er til stede i den lokale menigheten ved Guds nærvær, og ved at de troende kommer fra ulike deler av verden. Kristne migranter styrker det kristne nærværet i dagens Norge, og sammen med dem og alle kirker og kristne i Norge, utfører Den norske kirken sitt misjonsoppdrag både lokalt, nasjonalt og globalt.

Kirkemøtet ber lokalmenighetene synliggjøre og styrke kirkens globale oppdrag ved å:

- a) løfte fram at den døpte tilhører en lokal menighet og samtidig et verdensvidt fellesskap, hvor Jesus Kristus knytter oss sammen med alle kristne. Alle døpte er sendt for å forkynne evangeliet i ord og handling og har medansvar for kirkens oppdrag i verden.
- b) forsterke de globale perspektivene i dåps- og trosopplæringen ved å øke bruken av ressurser fra søsterkirker og økumeniske organisasjoner, samt å styrke samarbeidet med de organisasjonene kirken har et formelt samarbeid med i sitt internasjonale arbeid: misjonsorganisasjoner i Samarbeid menighet og misjon (Areopagos, Den norske Israelsmisjon, Det Norske Misjonselskap, HimalPartner, Misjonsalliansen, Normisjon og Stefanusalliansen), Bibelselskapet, Kirkens Nødhjelp, Changemaker og KFUK-KFUM Norge.
- c) feire gudstjenester hvor liturgier, bønner, salmer, kunst og kultur knytter menigheten sammen med det verdensvide gudstjenestefellesskapet. Utforske muligheter for digitalt gudstjenestefellesskap med søsterkirker.
- d) la menigheten berikes av urfolk og ulike minoriteters trostradisjoner og åndelighet og bruke Samisk kirkeråd som en ressurs i dette.
- e) ha minst en misjonsavtale med misjonsorganisasjonene innenfor Samarbeid menighet og misjon. Stimulere givertjeneste og øke ofringer, særlig til kirkebyggende arbeid i søsterkirkene.
- f) ivareta oppdragsgiverrollen overfor Kirkens Nødhjelp ved å gjennomføre Fasteaksjonen, gi juleoffer og delta i humanitære katastrofeinnsamlinger.
- g) styrke eksisterende og etablere nye internasjonale samarbeidsrelasjoner og vennskapsmenigheter, og se dem i sammenheng med bispedømmets og det nasjonale kirkesamarbeidet.

- h) stimulere til lokaløkumenisk samarbeid og religionsdialog slik at dette både styrker menighetens engasjement i lokalsamfunnet, men også blir en ressurs i dens internasjonale engasjement. Ta i bruk «Handlingsplan for kristne migranter» og andre ressurser fra Kirkerådet og Mellomkirkelig råd.

2. Et støttende og forpliktende fellesskap

Kirkemøtet ser forpliktelsen til økumenisk og internasjonalt samarbeid som avgjørende viktig i årene framover, for at kirkene skal kunne bidra til å løse menneskehetens felles utfordringer og bringe framtidshåp, forsoning og enhet. Den norske kirke skal videreutvikle sitt sterke, økumeniske engasjement gjennom medlemskapet i de økumeniske organisasjonene og prioritere Det lutherske verdensforbund, Kirkenes verdensråd og Konferansen av europeiske kirker.

- a) Den norske kirke er nært forbundet («communion») med medlemskirkene i Det lutherske verdensforbund. Den norske kirke vil bidra til å styrke det lutherske fellesskapet ved å prioritere søsterkirkesamarbeid med LVF-kirkene, både i Norden, Europa og globalt. Samarbeidet skal skje mellom lokalmenigheter, på bispedømmenivå og gjennom nasjonale samarbeidsavtaler, og omhandle forbønn, utveksling av troserfaringer, kultur, økonomisk støtte til kirkebygging og diakoni, samt felles kompetansebygging og utveksling av medarbeidere. Organisasjoner som samarbeider med medlemskirker i Det lutherske verdensforbund, skal gis prioritet ved kirkeofringer og innsamlinger. Dette gjelder Kirkens Nødhjelp og enkelte av misjonsorganisasjonene.
- b) Kirkenes verdensråd er hovedaktøren i globalt økumenisk samarbeid. Den norske kirke vil bidra til dette globale kristne fellesskapets vitnesbyrd om frelsen i Kristus og synliggjøring av Kirkens enhet ved aktiv deltakelse og økonomisk støtte til arbeidet med misjon og økumeniske og interreligiøse dialoger og være en medvandrer for rettferdighet og fred.
- c) Konferansen av europeiske kirker knytter Den norske kirke til europeisk kirkeliv. Europa gjennomgår omfattende religiøse, kulturelle, sosiale og politiske endringer, noe som også avspeiles i norsk samfunnsutvikling. Nærheten til trossøsken i Europa og kjennskap til hvordan andre europeiske kirker nå omformes og fornyes, er nødvendig for Den norske kirkes videreutvikling som folkekirke i et stadig mer sekulært og interreligiøst samfunn.

Konferansen av europeiske kirker vil være den viktigste arenaen for europeisk kirkesamarbeid, men Den norske kirke vil også videreføre Porvoo-samarbeidet og medlemskapet i det protestantiske kirkefellesskapet (Communion of Protestant Churches in Europe).

- d) Den norske kirke skal støtte Det lutherske verdensforbund, Kirkenes verdensråd og Konferansen av europeiske kirker ved å:
1. bidra til bedre ressursutnyttelse, omstilling og fornyelse av arbeidsformer og organisering i det økumeniske samarbeidet, som setter organisasjonene i stand til å møte utfordringene i årene framover.

2. tilby erfaring og kompetanse fra Den norske kirkes arbeid med fornyelse og organisasjonsutvikling gjennom aktiv norsk deltagelse i styrende organer og i ulike arbeidsgrupper.
3. øke de økonomiske bidragene fra Den norske kirke til økumeniske organisasjoner i en tid hvor mange medlemskirker ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser i en post-korona-situasjon.
4. være en aktiv og konstruktiv medlemskirke i forbindelse med generalforsamlingene (KV 2022, LVF og KEK 2023) og bruke generalforsamlingene til å stimulere økumenisk engasjement i Den norske kirke og håndtere de utfordringer og forventninger vi møtes med.
5. bidra til gjensidig kompetansebygging ved å la ansatte i Den norske kirke benytte utdanningstilbud ved de økumeniske organisasjonenes læresteder og øke utveksling, hospitering og faglig samarbeid mellom Den norske kirke og søsterkirkene.
Det er et mål at flere fra Den norske kirke gis anledning til å delta i internasjonalt økumenisk arbeid, både for å styrke de internasjonale organisasjonene, men også for å tilføre nødvendig kompetanse til Den norske kirkes egen virksomhet.

3. Globale utfordringer fram mot 2030

Den norske kirke vil prioritere følgende i sitt samarbeid med de internasjonale økumeniske organisasjonene (ikke prioritert rekkefølge):

- a) Formidle evangeliet om frelsen i Jesus Kristus gjennom ord og handling.
- b) Fremme kirkens enhet gjennom teologiske læresamtaler.
- c) Formidle Guds kjærlighet til skaperverket, ved å bringe håp og arbeide for forsoning og fred.
- d) Utføre kirkens diakonale oppdrag gjennom nestekjærlighet og solidaritet, bidra til å endre samfunnsmessige strukturer som fratår mennesker verd og rettigheter, og ved å tale imot makt når makten fører til urett.
- e) Videreutvikle en misjonsforståelse basert på de marginalisertes perspektiv, hvor mennesker med ulik tilhørighet til kirkelige fellesskap, ulike livsvilkår, alder, etnisitet, kultur, identitet og funksjonsevne er subjekter og ressurser i kirkens misjon.
- f) Delta aktivt i samarbeidet mellom lutherske og ortodokse kirker i Barentsregionen (Samarbeidsrådet for Kristne Kirker i Barentsregionen)
- g) Styrke urfolkssamarbeidet i Norden og i Kirkenes verdensråd.
- h) Fremme bærekraftsmålene, med særlig vekt på klima- og naturkrise, økende fattigdom og ulikhet, i tråd med prioriteringene i Det lutherske verdensforbund og Kirkenes verdensråd.

- i) Samarbeide for menneskerettigheter, med særlig vekt på trosfrihet, sivile rettigheter, migranter, likestilling, urfolk og minoriteter. En særlig prioritering er arbeidet for å støtte trossøsken som diskrimineres og forfølges for sin tros skyld.
- j) Skape trygge og åpne samfunn ved å styrke demokratiet og sivilsamfunns handlingsrom og å motarbeide polarisering, rasisme, antisemittisme og fremmedfrykt.
- k) Bidra i arbeidet mot atomvåpen og for rettferdig fred i områder med krig og konflikt.
- l) Delta i bilaterale og multilaterale dialoger med andre religioner og arbeide med religionsteologi.

4. Samhandling og synlighet

Kirkemøtet ber om at:

- a) Den norske kirkes samarbeid med Bibelselskapet, Kirkens Nødhjelp, SMM-organisasjonene, barne- og ungdomsorganisasjoner og andre norske organisasjoner som samarbeider med økumeniske organisasjoner og søsterkirker, samordnes bedre for å gi et sterkere og mer profilert bidrag fra Norge. Mellomkirkelig råd og Kirkerådet bes om å utarbeide en handlingsplan for kirkens samarbeid med de nevnte organisasjoner.
- b) unges deltakelse i økumenisk samarbeid styrkes ved å inkludere unge i delegasjoner, representasjon, arbeidsgrupper og utveksling.
- c) det legges til rette for økt kompetanse om økumeniske og internasjonale forhold blant kirkens ansatte, frivillige og folkevalgte gjennom etterutdanningstilbud og ulike former for fagsamlinger og tilrettelegging av ressurser.
- d) tilhørigheten til den verdensvide kirke og det nordiske og internasjonale urfolkssamarbeidet må synliggjøres og formidles bedre på kirkens digitale flater. Ressurser og informasjon om Den norske kirkes globale engasjement og samarbeidsrelasjoner gjøres lett tilgjengelige i Ressursbanken.

komitéleder

saksordfører